

Forskning antyder

Medvetandet kan överleva döden

Komikern John Cleese, professorn för perceptuella studier Edward Kelly och ordföranden för det svenska Sällskapet för parapsykologisk forskning Göran Brusewitz har en sak gemensamt – ett brinnande intresse för medvetande och om medvetandet kan överleva döden. De menar att vetenskaplig forskning klart antyder att medvetandet lever vidare efter att den fysiska kroppen har dött, men för att bli accepterat av etablissemangets behövs förklarande teorier och humor.

Text Katarina Johansson Bild agsandre, Bruce Rolff (shutterstock.com) Foto Privat, press

Den världskända komikern John Cleese är inte känd för sitt intresse för ett liv efter detta utan främst för humorserierna "Monty Pythons flygande cirkus" och "Pang i bygget", men frågan har intresserat honom länge. Det var också det som förde honom samman med forskaren och professorn för perceptuella studier Edward Kelly vid University of Virginia för omkring 20 år sedan. Göran Brusewitz, ordförande för Sällskapet för parapsykologisk forskning, hörde talas om detta radarpar och bjöd in dem till ett föredrag för att samtala om deras gemensamma intresse för medvetande och om medvetandet kan överleva kroppens död.

- Den mest intressanta frågan i livet är om det finns ett liv efter detta, framhåller John Cleese. Det gör också livet mer meningsfullt, fast det mest intressanta är motståndet som denna tanke möter och att vissa forskare helt ignorerat eller vägrat ta till sig den forskning som finns inom området.

- Jag var också anhängare till fysikalism (se faktaruta) grundat på Newtons klassiska fysik, medger Edward Kelly, men jag ändrade uppfattning. De senaste 20 åren har jag forskat på det som fysikalismen inte kunnat förklara, såsom extrasensorisk perception (ESP), nära döden-upplevelser (NDU) och mediumska och som utmanar en reduktionistisk materiell världssyn.

Edward Kelly hänvisar till sin litteratur och de tre böcker som han har varit medförfattare till; "Irreducible Mind - Toward a Psychology for the 21st Century" (2007), "Beyond Physicalism - Toward Reconciliation of Science and Spirituality" (2015) och "Consciousness Unbound - Liberating Mind from the Tyranny of Materialism" (2021).

ATT VI HAR ETT MEDVETANDE och mänskliga upplevelser kallas inom medvetandeforskning för "the hard problem". Begreppet myn-

tades av filosofen David Chalmers och handlar om hur det överhuvudtaget är möjligt att neurofysiologiska processer, det vill säga elektrokemiska signaler och neurala nätverk, kan ge upphov till subjektiva upplevelser såsom sinnesförmålor, känslor, tankar, intuitioner, viljetryningar och minnen.

"Vi är med andra ord på väg att med hjälp av moderna vetenskapliga systematiska metoder få en reviderad och uppdaterad världssyn."

- Edward Kelly -

DEN RÅDANDE förklaringsmodellen har varit att medvetandet uppstår i hjärnan men allt fler forskare har börjat ifrågasätta detta och menar att hjärnan kanske mer fungerar som en mottagare eller processor som ger upphov till ett lokalt medvetande och en känsla av ett subjektivt jag. En vanlig liknelse är att hjärnan är som en tv-skärm som tar emot signaler som omvandlas till mänskliga upplevelser. Precis som tv-skärmen inte producerar det som visas på skärmen producerar inte hjärnan medvetandet utan fungerar mer som en mottagare eller ett filter för ett medvetande som finns utanför den fysiska kroppen.

- Jag är övertygad om att vetenskapen kommer att förskjutas från fysikalism till idealism, hävdar Edward Kelly. Vi är med andra ord på väg att med hjälp av moderna vetenskapliga systematiska metoder få en reviderad och uppdaterad världssyn, även om de flesta forskare, omkring 90 procent, fortfarande är kvar i det gamla paradigmet. Det finns åtskilligt med gedigen empirisk forskning utförd enligt vedertagna vetenskapliga strikta regler, exempelvis om NDU, som visar att medvetandet kan verka utan hjärnan och att hjärna och medvetande inte nödvändigtvis behöver verka tillsammans. Det som behövs är teorier som kan förklara detta för att det ska bli allmänt accepterat av

etablissemangets. Vissa forskare är fortfarande rädda för att träda fram i tron om att deras karriär kan bli lidande, men vi behöver lägga gamla teorier bakom oss när de uppenbarligen inte längre fungerar och inte fastna i att det inte skulle kunna vara möjligt att med vetenskapliga metoder få svar på dessa frågor.

PROBLEMET ÄR ALLTSÅ inte brist på empiriska belegg utan motståndet att ta det till sig för att det strider mot befintliga föreställningar och teorier.

- Det finns forskare som blir så förtjusta i sina teorier att de inte ger upp dem för något i världen, agiterar John Cleese. De ser bara det som stöder de egna teorierna och förklarar bort, förlöjligar eller ignorerar annan forskning och människors upplevelser som anekdoter. Det handlar med andra ord om konfirmationsbias, det vill säga att man bara ser det som stöder ens befintliga föreställningar.

JOHN CLEESE JÄMFÖR det akademiska etablissemangets med den maktposition som katolska kyrkan en gång hade och fundamentalism inom religion. Han hänvisar till Max Planck, teoretisk fysiker och en bland de främsta upphovsmännen till kvantteorier, som hävdar att det tar en generation för nya teorier att bli accepterade.

- Det är en livsfilosofi att inte veta och inte tro att man vet, fortsätter John Cleese, även om han håller med Edward Kelly om att det behövs en teori. Jag träffade en gång en kvinna som berättat för sin man att hon haft en NDU och då visade det sig att han också hade haft det, men inte ens inom äktenskapet hade de vågat prata om det av rädsla för att framstå som "outbildade dumskallar".

- Ingen inom "Monty Python" och få av mina vänner har varit intresserade av livets viktigaste fråga om livet efter detta. De vill hellre prata om vilken bil man ska köpa nästa gång. Jag har länge tänkt göra en humoristisk tv-serie om ämnet för att göra det mer tillgängligt och på ett sätt som människor kan ta till sig, men en kostsam skilsmässa och pandemin har satt käppar i hjulet. Humor och att driva med vissa forskares inskränkthet är en väg att nå ut och fram. Ilska gör bara att folk stänger av tv:n. ▶

John Cleese

Edward Kelly

Göran Brusewitz

”Jag ser det som många pusselbitar som växer fram och att flera olika forskningsfält är med och bidrar till att lägga pusslet.”

– Göran Brusewitz

GÖRAN BRUSEWITZ, ordförande för Sällskapet för parapsykologisk forskning, som har doktorerat på ”exceptionella upplevelser” och telepati mellan tvillingar, håller med om att humor kan vara ett sätt att komma förbi ”vanliga spärrar”, men han har respekt och full förståelse för att paranormala fenomen kan vara utmanande för människor att ta till sig.

– Slutsatserna leder till att många grundläggande principer faller och jag förstår att reaktionen kan bli stark om man är fast i det gamla. Det kan också väcka stora och existentiella frågor om vad som är verkligt, vad kunskap är och vad upplevelser egentligen är. Mänskliga faktorer slår helt enkelt in och människor kan inte ta det till sig, framför allt inte forskare som själva inte har haft några upplevelser, även om intresset bland allmänheten är stort. Det krävs som sagt ett paradigmskifte. Vi kan bara fortsätta producera data.

– Forskningsresultat från exempelvis NDU och fall som tyder på reinkarnation pekar på att något tycks överleva döden, fortsätter Göran Brusewitz. Teorier som ligger närmast i tiden för att förklara detta är dimensionstänkande inom fysik eller kvantteorier och så kallad sammanflätning (”entanglement”). Det innebär att partiklar är sammanflätade och att en förändring av en partikels egenskaper omedelbart förändrar de andra partiklarna oavsett hur långt avståndet är mellan dem. Andra fältbegrepp som används är till exempel biofält, morfogenetiska fält, mentala fält eller medvetandefält. Det liknar också vad psykologen *Carl Gustav Jung* kallar det kollektivt omedvetna.

– Det verkar med andra ord finnas ett självständigt fält utanför våra kroppar som hjärnan filtrerar och som gör att vi upplever ett eget medvetande. Det finns olika sätt att mäta fält, både direkt och indirekt, men strålningen kan som vid healing vara mycket svag och svår att tolka. Dessutom kan man tolka data på många olika sätt.

– En anledning till att kvantteorier inte slagit igenom är exempelvis inte bara för att de är svåra att förstå, för att de går emot rationellt förnuft och de sinnesupplevelser av verkligheten vi tar för givet, utan också för

Den mest intressanta frågan i livet är om det finns ett liv efter detta.

– John Cleese

att man inom kvantfysiken är oeniga om hur vissa data ska tolkas. Jag ser det som många pusselbitar som växer fram och att flera olika forskningsfält är med och bidrar till att lägga pusslet. Ett genombrott kan också komma från oväntat håll eller vara en tillfällighet.

GÖRAN BRUSEWITZ ÄR även huvudredaktör för en antologi med arbetstiteln ”Det märkliga medvetandet”. Handboken täcker hela forskningsfältet inom parapsykologi samt medvetandeforskning de senaste decennierna och planeras komma ut om cirka ett år.

INOM VETENSKAPLIG forskning om medvetande och så kallade paranormala fenomen inget nytt utan har bedrivits sedan i slutet på 1800-talet. Några av pionjärerna inom området är psykologerna *Frederic Myers* och *William James* som också var med och grundade det vetenskapliga forsknings-sällskapet The American Society for Psychical Research (ASPR) år 1885, inspirerat av det brittiska sällskapet. De utförde bland annat studier om telepati, andekontakt och medier vid seanser som var populärt vid den tiden, framför allt bland societeten, och forskning inom området har pågått sedan dess i en liten men allt växande omfattning.

Även om den moderna fysiken formulerade kvantteorier redan under första hälften av 1900-talet har naturvetenskap-

liga förklaringsmodeller dominerat starkt under nästan hela 1900-talet. Det var först på 1990-talet som fler naturvetenskapliga forskare började intressera sig för medvetandeforskning, vilket bidragit till att forskningsområdet blivit mer legitimt och inte länge betraktas som lika flummigt eller filosofiskt. Det innebär också att olika discipliner kan ta hjälp av varandra för att föra forskningsfältet framåt.

ALLT HAR SIN TID. Filosofen *Arthur Schopenhauer* lär ha sagt att ”all sanning” går igenom tre stadier. Först förlöjligas den, sedan motverkas den kraftigt för att till sist accepteras som en självklarhet. Kanske börjar vi närma oss vad fysikern och vetenskapsteoretikern *Thomas Kuhn* kallar ett paradigmskifte som innebär att det krävs en kritisk massa anomalier eller avvikelser från vedertagna teorier för att ett nytänkande paradigmskifte ska kunna uppstå. 🧠

Plus mer

DOPS (Division of Perceptual Studies) vid University of Virginia:
www.med.virginia.edu/perceptual-studies/our-research
Sällskapet för parapsykologisk forskning:
www.parapsykologi.se

Idealism och materialism

Inom filosofin finns det två motsatta ståndpunkter som kallas idealism och materialism (eller fysikalism, en term som används mer i en engelsktalande kontext). Det finns flera inriktningar inom dessa men grundtanken inom idealism är att den sanna verkligheten är av andlig natur och att den verklighet som vi uppfattar med våra sinnen är bristfällig och bara en blek avbild av den.

Materialism å andra sidan grundar sig på tanken att världen enbart består av materia som existerar oberoende av människor och människors betraktelser av den.

Ett relativt nytt överbyggande begrepp är panspsykism som innebär att medvetandet är inbyggt i materien och som således löser dualismen mellan medvetande och materia. Ett annat akademiskt begrepp är postmaterialism.

Betydelsen av egna upplevelser

Det är vanligt, men inte nödvändigtvis fallet, att egna upplevelser, exempelvis nära döden-upplevelser eller andekontakt av något slag, leder till ett intresse för området eller bidrar till en omvändelse från materialism till idealism eller ett mer andligt perspektiv på tillvaron.

John Cleese berättar att han haft en liten glimt av ett förändrat medvetandetilstånd. Edward Kelly har inte haft någon egen upplevelse, men han har träffat många människor som har haft det. Göran Brusewitz hade en upplevelse en gång för omkring 40 år sedan när han mediterade då han kände sig större än kroppen.

Forskning inom området idag

Medvetandeforskning bedrivs idag inte bara inom filosofi, psykologi och kvantfysik utan också inom naturvetenskapliga discipliner som biologi, biomedicin och neurovetenskap.

Inom parapsykologi forskar man inte om alla så kallade paranormala fenomen utan begränsar sig vanligtvis till kärnområdena extrasensorisk perception (ESP), psykokinesi (PK) och medvetande efter döden som gemensamt brukar benämnas PSI.

Syftet inom parapsykologi är att belägga och förklara dessa fenomen genom experiment i laboratorier eller fältforskning på plats medan så kallade mystiska erfarenheter i ett bredare perspektiv kan studeras inom många olika vetenskapliga discipliner, exempelvis inom anomalistisk psykologi, transpersonell psykologi, antropologi, kultur- och konstvetenskaper och religionsvetenskaper.

Forskningsfältet är förhållandevis litet, även om det internationellt sett är betydligt större än i Sverige. Forskning kan bedrivas på en mindre underavdelning inom en disciplin, exempelvis psykologi, eller av enskilda forskare som har ett särskilt intresse för området.

Forskare från olika discipliner kan också gå samman och bilda en specifik forskningsenhet. I USA finns exempelvis DOPS (Division of Perceptual Studies), IONS (Institute of Noetic Science) och Windbridge Research Center. Några framstående universitet inom parapsykologi i Storbritannien är bland annat University of Northampton och University of Durham.

TAROT ORIGINAL 1909
Nyhet på svenska maj 2022!

Den här tarotleken som skapades av Arthur Edward Waite och konstnären Pamela Colman Smith anses vara 1900-talets mest betydelsefulla. Det här är originalversionen av tarotleken från 1909. Både Waite och Smith var medlemmar av det esoteriska sällskapet *Hermetic Order of the Golden Dawn* som haft ett stort inflytande på den västerländska mysterietraditionen.

SET (bok+kort)	KORTLEK 249 kr
JUST NU! 349 kr	9789189033917
(ord. pris 399 kr)	BOK 199 kr
9789189033900 	9789189033924

TAROTshop
www.tarotshop.se